Opłatę pocztową uiszczono ryczałtem.

ILUSTROWANY KURJER FILATELISTYCZNY

Rok IX. Nr. 92.

Lwów grudzień 1932

CENA POJEDYNCZEGO EGZEMPLARZA **50 gr.**

WARUNKI PRENUMERATY.

roczna w kraju . . . . 3— zł

roczna zagranicą . . . . 4— zł.

REDAKCJA i ADMINISTRACJA:

LWÓW, KURKOWA 5/Ip.

P.K.O. WARSZAWA Nr. 152.836

ORGAN

„LWOWSKIEGO TOW FILATELISTÓW".

WYDAWCA i REDAKTOR NACZELNY

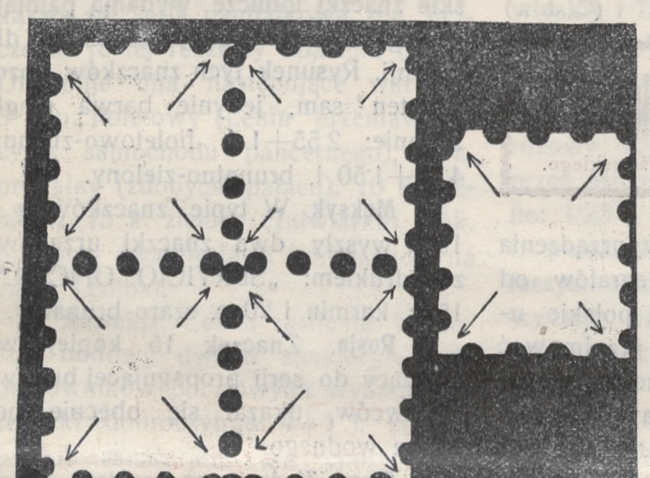
JERZY ZADUROWICZ.

Prof. Stan. Mikstein, Kraków.

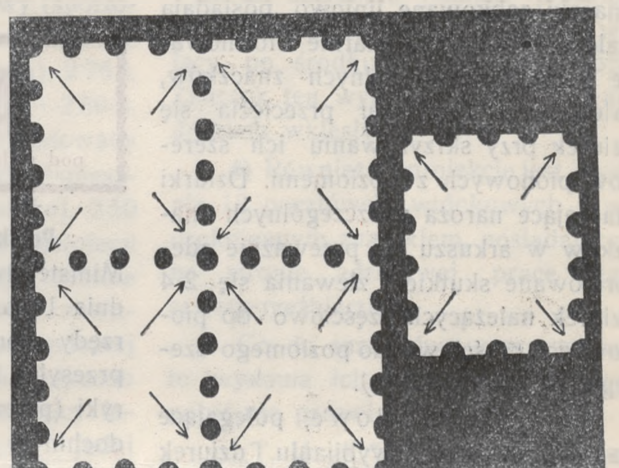
Sześcioblok polsko-rosyjskiego znaczka z 1860 roku.

II. ząbkowanie.

Według dzieła P. W. Polańskiego „Znaczki i marki pocztowe w Polsce w XVIII i XIX wieku", maszyna do ząbkowania polsko-rosyjskich znaczków „była skonstruowana sposobem pierwotnym przez pewnego technika w Warszawie i jak się zdaje była w użyciu podczas całego trwania wydań t. j. przeszło pięć lat, niema bowiem wzmianki o jakiejkolwiek innej maszynie w dokumentach urzędowych". Dotyczący sześcioblok i parka wykazują też tak charakterystyczne, swoiste

Rys. 1. Ząbkowanie linjowe: Rożnie przebijające się dziurki w narożach znaczków powodują ich różne i nieregularne uformowanie.

Ryc. 2. Ząbkowanie skrzynkowe (ramkowe): Regularnie w narożach znaczków występujące dziurki powodują jednakowe i regularne uformowanie naroży znaczków.

i nigdzieindziej nie spotykane ząbkowanie, że nietylko potwierdzają powyżej zacytowane zdanie, ale równocześnie tłumaczą, dlaczego dotychczas na pojedyńczych znaczkach, a nawet na parkach i czworoblokach, nie można było dać sobie rady z określeniem ząbkowania znaczków tego wydania, nadto zaś umożliwiają rekonstrukcję maszyny do ząbkowania. Ponieważ zagadnienie ząbkowania tych znaczków dotychczas nierozstrzygnięte jest niezmiernie ciekawe, ale przytem i trudne, przeto przedstawienie tego zagadnienia pozwolę sobie zacząć od podstawowych wiadomości, tembardziej, że nie odpowiada ono dotychczasowym regułom i przyjętym normon.

Rozróżniamy trzy rodzaje ząbkowania a mianowicie:

1) linjowe, polegające na wybijaniu dziurek kolejno między rzędami znaczków arkusza sztancami tworzącemi jedną prostą. Naprzód wybija się szeregi dziurek w arkuszu w jednym kierunku n. p. między poziomemi rzędami, a potem w drugim kierunku między pionowemi szeregami znaczków przyczem szeregi dziurek zawsze dochodzą aż do brzegów arkuszy, nie zostawiając marginesu. Znaczki ząbkowane linjowo posiadają stale różnie i nieregularnie uformowane naroża poszczególnych znaczków, zależnie od sposobu przecięcia się dziurek przy skrzyżdwaniu ich szeregów pionowych z poziomemi. Dziurki otaczające naroża poszczególnych znaczków w arkuszu są przeważnie zdeformowane skutkiem zlewania się 2-4 dziurek należących częściowo do pionowego, częściowo do poziomego szeregu. *(Zobacz ryc. 1).*

2) grzebieniowe, polegające na jednoczesnem wybijaniu dziurek w całym, jednym tylko rzędzie poziomym arkusza, sztancami ułożonemi w kształcie grzebienia; wreszcie

3) skrzynkowe, polegające na wybiciu dziurek między wszystkiemi znaczkami arkusza za jednym tylko uderzeniem ząbkującej maszyny.

W praktyce na jednym znaczku, a nawet na bloku, nie można zwykle odróżnić ząbkowania grzebieniowego od skrzynkowego z wyjątkiem specjalnych wypadków i to tylko przy blokach.

Aby maszyna do skrzynkowego ząbkowania mogła za jednem uderzeniem wybić dziurki między wszystkiemi znaczkami arkusza, musi posiadać sztance do wybijania poszczególnych dziurek ułożone w taką siatkę, aby w każdem polu tej siatki mieścił się jeden znaczek arkusza. Stąd też przy ząbkowaniu skrzynkowem dziurkowanie otacza tylko znaczki i nie dochodzi do brzegów arkusza, a nawet na ewentualne wolne przestrzenie między znaczkami, o ile one tworzą pewne oddzielne grupy n. p. 25-bloki.

Ułożenie sztanc w siatkę może być jednak dowolne. Normalnie jednak we wszystkich maszynach do skrzynkowego ząbkowania sztance były i są rozmieszczone tak regularnie, że w narożach każdych czterech znaczków zawsze wypada dziurka. Dlatego też znaczki ząbkowane skrzynkowo zwykle i przeważnie odznaczają się zupełnie jednakowo uformowanemi wszystkiemi czterema rożkami i ta też cecha służy na pojedynczych znaczkach do rozróżnienia ząbkowania linjowego od skrzynkowego względnie grzebieniowego. *(Ryc. 2).*

(C. d. n)

Aerofilatelistyka

pod redakcją Tadeusza Gryżewskiego.

Polska. Na mocy rozporządzenia Ministerstwa Poczt i Telegrafów od dnia 1-go sierpnia 1932 r. polskie urzędy pocztowe zaczęły przyjmować przesyłki lotnicze do Południowej Afryki (przez Saloniki i Ateny) i do Indochin (z Warszawy do Aten i później linją francuską idącą z Marsylji do Saigonu.) Opłaty ustalono następujące: do Indochin za każde 10 gr. — 2·20 zł., do Afryki (Unja) 10 gr. — 2·80 zł.

Pierwszymi lotami pocztowymi wysłano po parę listów do Saigonu i Pretorji.

Listy te kasowane są datownikiem: WARSZAWA 30 - VII - 1932, oprócz tego na listach do Saigonu umieszczono pamiątkowy stempel dwuwierszowy „I-ER VOL POSTALE — POLOGNE — SAIGON“, koloru fioletowego, oraz kasownik tranzytowy „ATENY 3-8-1932“ i kasownik odbiorczy „SAIGON 13-8-1932“. W ten sposób listy te odbyły podróż z Warszawy do Saigonu w ciągu 13-tu dni.

Listy adresowane do Pretorji noszą kasownik warszawski tej samej daty następnie pamiątkowy stempel lotniczy z napisem dwuwierszowym: „I LOT POCZTOWY - FIRST FLIGHT“ kasownik tranzytowy Aten z datą 3.8 1932 i odbiorczy kasownik w Pretorji dwuwierszowy z napisem „DUPLICATE“ 16 AUG.“ Oprócz tego ostemplowane są kasownikiem „Pretorji z datą 26 SEP. 1932“. Data ta oznacza dzień odesłania listu z powrotem do Warszawy, ponieważ został on wysłany pod zmyślonym adresem.

Boliwja. Ukazała się nowa serja znaczków lotniczych ząbk. 11.: 5 c. niebieski, 10 c. szary, 15 c. karmin, 25 c. pomarańczowy, 30 c. zielony, 50 c. lila i 1 b: lila-brunatny. Format znaczków podłużny, rysunek zaś przedstawia stylizowane skrzydła; u góry napis: „CORREO AEREO“, u dołu „BOLIVIA“ i wartość znaczka.

Kolonje włoskie. Pojawiły się włoskie znaczki lotnicze wydania pamiątkowego Garibaldiego przeznaczone dla kolonji. Rysunek tych znaczków pozostał ten sam, jedynie barwa uległa zmianie: 2·55+1 l. fioletowo-zielony, 4·50+1·50 l. brunatno-zielony.

Meksyk. W typie znaczków z r. 1930 wyszły dwa znaczki urzędowe z nadrukiem: „SERVICIO OFICIAL“: 15 c. karmin i 20 c. szaro-brunatny.

Rosja. Znaczek 15 kopiejkowy należący do serji propagującej budowę sterowców, ukazał się obecnie bez znaku wodnego.

Stany Zjednoczone wydały nowy znaczek 8 centowy barwy szaro-żółtej z rysunkiem przedstawiającym globus i skrzydła. Po wyczerpaniu się znaczków 10 centowych zostanie puszczona w obieg nowa wartość za 13 centów.

Salwador upamiętniły 100-ną rocznicę śmierci bohatera narodowego księdza Jose Matias Delgado wydaniem specjalnej serji lotniczej: 15 c. czerwona (20.000 szt.), 20 c. zielona (11.000), 25 c. fioletowa (11.000) i 40 c. niebieska (11.000).

Przegląd Nowości.

Austrja wydała nową serję dobroczynną z podobiznami sławnych malarzy. Serja ta obejmuje sześć następujących wartości: 12+12 gr. zielony (Waldmüller), 24+24 gr. ciemnofioletowy (Schwind), 30+30 czerwony (Alt), 40+40 gr. szary (Makart), 64+64 gr. brunatny (Klimt), 1+1 szyl. lila (Lienz). Prócz tego ukazały się nowe wartości opłaty; 12 gr ziel. (jezioro Traun), 24 gr. ciemno-fioletowy (Salzburg) i 64 gr. oliwkowy (Hohenems)

Francja uzupełniła nową serję opłaty znaczkiem 1·75 fr. barwy różowej.

Portugalja. Pojawiła się dalsza wartość dopłaty za 1·20 esk. koloru oliwkowego.

Rosja. Z okazji 10-lecia „M. O. P. R.“ u (Międzynar. Związku dla niesienia pomocy uwięzionym rewolucjonistom) wydano znaczek pamiątkowy 50+50 k. czerwony z rysunkiem więźnia rozrywającego kraty więzienne. Dopłata przeznaczona na fundusz powyższej organizacji. Równocześnie ukazała się serja pamiątkową dla uczczenia 15-tej rocznicy obalenia caratu. Obejmuje ona następujące wartości: 3 kop. fioletowy (Lenin przemawiający z samochodu pancernego), 5 k. brunatny (zdobycie pałacu), 10 k. niebieski, 15 k. zielony (żniwiarka), 35 k. brunatny (manifestacja komunistów na cześć Lenina).

Rumunja. Celem zasilenia funduszu budowy dwóch sanatorjów dla pracowników pocztowych wydano trzy znaczki dobroczynne: 4+1 l. zielony (widok sanatorjum dla chorych na gruźlicę.) 6+1 l. brunatny fragment z walk o wyzwolenie Rumunji) 10+1 l. niebieski (widok sanatorju położonego nad morzem.

Szwajcarja. Tegoroczna serja „PRO-JUVENTUTE“ zawiera następujące wartości: 5+5 rp. ciemnozielono-czerwony (zawodnik rzucający chorągwią) 10+5 rp. pomarańczowy (zawodnik rzucający kamieniem), 20+5 rp. czerwony (zapaśnicy), 30+10 rp. niebieski (Eug. Huber).

Szwecja upamiętniła 300-tną rocznicę bohaterskiej śmierci hróla Gustawa Adolfa II wydaniem specjalnej serji znaczków okolicznościowych: 10 ö. fioletowy, 15 ö. czerwony, 25 ö. niebieski i 90 ö. zielony. Rysunek umieszczony na tych znaczkach przedstawia króla Gustawa spadającego z konia po otrzymaniu śmiertelnego ciosu.

Włochy wykorzystują każdą okazję do wydawania nowych znaczków. Ostatnio wydały nową serję znaczków pocztowych dla upamiętnienia 10-lecia rządów faszystowskich. Obejmuje ona 16 znaczków opłaty, dwa znaczki pospieszne i dwa znaczki lotnicze. Rysunki tych znaczków mają przedstawić światu, co faszyzm zdziałał dobrego dla rozwoju państwa włoskiego. Wartości opłaty są następujące: 5 cent. brunatny (rolnik) 10 c. brunatny (faszysta) 15 c. zielony (żołnierz), 20 c. czerwony (młody faszysta), 25 c. zielony (alegorja) 30 c. brunatny (wiara katolicka — jedna z podstaw faszyzmu) 35 c. niebieski (wykopaliska) 50 c. fioletowy (Mussolini na koniu) 60 c. jasno brunatny (uprawa roli) 75 c. czerwony (odkopywanie starego Rzymu) 1 l. fioletowy (nowe okręty wojenne), 1·25 l. niebieski (sztandar włoski) 1·75 l. pomarańczowy (sportowiec włoski ze sztandarem) 2·55 l. zielony (opieka nad dzieckiem), 2·75 l. zielony (legionista rzymski), 5+2·50 l. różowy (cyrk rzymski odbudowany przez Mussoliniego). Znaczki pospieszne: 1·25 l. zielony (wykopaliska), 2·50 l. pomarańczowy (alegorja rewolucji faszystowskiej) Przeglądając ostatnie wydania włoskie można jedno zauważyć wykorzystanie siły propagandowej znaczka w 100%. W podobny sposób propagują swe hasła przeciwnicy faszyzmu — komuniści rosyjscy. Jedni i drudzy starają się przy pomocy skromnego znaczka pocztowego powiększyć szeregi swych zwolenników.

Wiadomości bieżące.

Celem uniknięcia przerwy w wysyłce pisma upraszamy P. T. Czytelników o odnowienie prenumeraty rocznej w kwocie 3·— zł. najpóźniej do dnia 15 stycznia. Czeki P. K. O. dołączamy do niniejszego numeru.

Następny numer „I. K. F.“ ukaże się dnia 25 stycznia 1933 r. Termin nadsyłania ogłoszeń upływa punktualnie 15 stycznia.

Do numeru niniejszego dołączamy w formie 4 stronicowego dodatku dalszy ciąg pracy prof. Miksteina p. t. „II polskie wydanie prowizoryczne dla b. okupacji niemieckiej“ (str. 33-36).

Nowe polskie znaczki pocztowe. P. Wł. Rachmanow donosi nam:

1) W pierwszej połowie grudnia wyjdzie znaczek 60 groszowy w widokiem ratusza w Toruniu wykonany stalorytem, w kolorze niebieskim; wydany z okazji 700-letniej rocznicy miasta Torunia.

2) W miesiącu marcu 1933 r. wyjdzie znaczek 30 gr., poświęcony pamięci lotników naszych ś. p. Żwirki i Wigury z ich podobiznami, wykonany drukiem wklęsłym, wielkości znaczka Washingtona.

3) Projektowany jest znaczek 1 zł. ku uczczeniu pamięci polskiego rzeźbiarza Wita Stwosza, przedstawiający po środku jedną z jego prac. Znaczek ten wykonany będzie również drukiem wklęsłym.

4) Również w projekcie jest wydanie 12 pocztówek widokowych z wydrukowanym znaczkiem, posiadających na stronie adresowej prace tegoż artysty-rzeźbiarza.

Co do znaczków w zeszycikach, to wydania ich narazie ministerstwo poczt nie przewiduje.

„T. U. K.“ Jedyną organizacją esperancko-filatelistyczną w Polsce jest Światowa Unja Zbieraczy (Tutmonda Unio de Kolektantoj T. U. K.). T. U. K. obok propagandy esperanta w Polsce współpracuje z zagranicznemi organizacjami filatelistycznemi. Organem T. U. K. jest dwumiesięcznik „Tutmonda Kolektanto“ wychodzący w Czechosłowacji. Niezależnie od tego T. U. K. wydaje własny biuletyn informacyjny, w ilości 1000 egz. jest

więc dobrem źródłem reklamy. W każdym numerze Biuletynu T. U. K. umieszczona jest lista członków.

T. U. K. posiada: sekcją zamiany, sekcję kulturalno-korespondencyjną, Bibliotekę Wędrowną, której książki są wysyłane do wszystkich miejscowości w Polsce (narazie tylko z działu esperanckiego), — prowadzi kursy korespondencyjne jęz. esperanto, wydała zeszyciki do znaczków pocztowych i mankolisty.

Do niniejszego numeru dołączona zostaje deklaracja T. U. K., którą po wypełnieniu należy przesłać pod adresem Centrali: Warszawa - Zaliborz skrzynka poczt. 10. Wł. Łękowski.

Kącik esperancki

pod redakcją Władysława Łękowskiego.

Język światowy na usługach zbieraczy.

(Dokończenie)

Zobaczmy, czy Esperanto jest rzeczywiście tak łatwym! Posiada tylko 16 prawideł, gdyż gramatyka jest zredukowaną do minimum. Wyrazy wybrano najbardziej międzynarodowe i znane każdemu inteligentnemu człowiekowi. Wielkim ułatwieniem jest używanie afiksów. Od jednego wyrazu możemy utworzyć za pomocą afiksów 10-20 słów (Np. dla utworzenia wyrazów logicznie pochodnych, jak: zdrowie, zdrowy, zdrowo, sanitarjusz, szpital, rekonwalescent, chory, chorować, zachorować i t. p. wystarczy znać tylko wyraz **sano** (zdrowie) i przy pomocy afiksów utworzy się mal|san|ulejo (szpital), re|san|iĝanto (rekonwalescent) san|igilo (lekarstwo) san|iĝo (wyzdrowienie) i t. p.)

Język ten dzięki afiksom posiada wielką wyrażalność bez zbytniego przeładowania pamięci i bez konieczności uczenia się wielu nowych wyrazów. Następujące zdania są zrozumiałe każdemu: La husaro kun apetito konsumas la paprikan kolbason. Mi korespondas kun la tuta mondo per la internacia lingvo Esperanto. La filatelio estas bela pasio.

Z wykładów powyższych wydać, że nauka Esperanta nie jest trudną. Tołstoj nauczył się gramatyki w przeciągu 2 godzin i przy pomocy słownika mógł zrozumieć każdy odczytany tekst.

Następnie rozważymy czy Esperanta warto jest uczyć się i czy istnieje możliwość natychmiastowego praktycznego użycia tego języka. Oczywiście! Powszechny Związek Esperantystów (Universala Esperanto Asocio-U. E. A) posiada 10.000 członków i 2.000 delegatów w 80 krajach. Delegaci U. E. A. udzielają bezpłatnie wszelkich usług. Istnieją pozatem Związki międzynarodowe różnych zawodów i stowarzyszenia krajowe. Stowarzyszenia narodowe propagują Esperanto w swoim kraju, podczas gdy międzynarodowe służą dla praktycznego użycia języka. Z punktu widzenia filatelistycznego jest ważnym fakt że po krótkim czasie możemy posiąść język, przy którego pomocy możemy nawiązać stosunki z całym światem. Tym językiem jest właśnie Esperanto. Potrzebowalibyśmy tylko, ażeby Międzynarodowy Związek Filatelistów poważnie zajął się tem zagadnieniem i ogłosił, że międzynarodowym językiem zbieraczy jest Esperanto. Ponieważ zbieracze są to przeważnie ludzie inteligentni przeto już po kilku miesiącach nauki Esperanta mogliby rozpocząć wymianę.

Już obecnie jest dużo esperantystów między zbieraczami. Dowody tego duża ilość ogłoszeń, w wielkich gazetach esperanckich zbieraczy poszukujących zamiany. Gazet esperanckich na świecie wychodzi stokilkanaście, między nimi „Międzynarodowy Zbieracz“ (Tutmonta Kolektanto) wychodzący w Czechosłowacji jest jedynem pismem esperanckiem dla filatelistów. W chwili obecnej dużo gazet filatelistycznych redagowanych w różnych językach posiada esperanckie kąciki i kursy co dowodzi, że ważność języka międzynarodowego jest rozumiana.

My filateliści zbieracze, którzy w większości idziemy z duchem czasu musimy pomóc rozwiać chaos językowy i przyjąć Esperanto jako pomocniczy język światowy.

DZIAŁ URZĘDOWY

Lwowskiego Towarzystwa Filatelistów

Komunikaty Sekretarjatu.

Wymiana legitymacyj. Sekretarjat zawiadamia, że dotychczasowe legitymacje tracą ważność z dniem 31 grudnia b. r. Nowe legitymacje wydaje w godzinach urzędowych t. j. w czwartki od godz. 17-21 w lokalu Towarzystwa.

Wszelkich informacyj udziela się po nadesłaniu znaczka pocztowego za 30 gr.

Statut Towarzystwa wysyła się zainteresowanym za opłatą 20 gr.

Zebrania członkowskie odbywają się regularnie w każdy czwartek od godz 17-21 w lokalu własnym (ul. Kurkowa 11a parter na prawo). O ile na czwartek przypada święto rzymsko-katolickie, to zebranie automatycznie zostaje przesunięte na środę.

Adres sekretarjatu: Lwów ul. 29 listopada l. 80.

Sekcja Zaopatrzenia wydała własnym nakładem:

1) zeszyciki do znaczków przeznaczone do obrotu wewnętrznego.

2) Kartki do znaczków do wymiany z zagranicą.

3) Listy braków.

4) Suszniki do znaczków.

Powyższe druki mogą nabywać członkowie u kierownika sekcji w czasie zebrań. Członkom zamiejscowym wysyła się po nadesłaniu zamówienia wraz z należnością.

Sekcja wyborów i wymiany zawiadamia, że od 1-go stycznia b. r. znaczki dostarczone przez członków do wymiany względnie sprzedaży, muszą być wyklejone w zeszytach wydanych przez sekcję zaopatrzenia, przyczem zaznacza się, że zeszyty czerwone mogą zawierać tylko znaczki przeznaczone do sprzedania, zaś zeszyty zielone-znaczki do wymiany. Do zeszytów zielonych należy dołączyć listę braków.

Adres kierownika sekcji wyb. i wym.: prof. Wałkowski Leopold Lwów ul. Św. Teresy 2c.

Wystawa Filatelistyczna w Toruniu

Związek Filatelistów w Toruniu planuje w związku z 10-leciem swego istnienia, które przypada na rok 1933, oraz 700-leciem miasta Torunia, urządzenie wystawy filatelistycznej.

Związek zwrócił się już do komitetu urządzenia obchodu 700-lecia miasta Torunia dla skoordynowania prac wystawowych. Termin wystawy przewidziany jest na miesiąc maj 1933 r. Podczas wystawy odbędzie się zjazd ogólno-polski filatelistów względnie przedstawicieli organizacyj filatelistycznych. Komitet wystawowy dąży do możliwie jaknajładniejszego wystawienia eksponatów dotyczących polskiej poczty oraz krajów przyległych.

Zapraszamy niniejszem wszystkich filatelistów polskich do wzięcia udziału w tej imprezie bądź to przez zgłoszenie odpowiednich eksponatów bądź też przez zwiedzenie prejektowanej wystawy.

Jako atrakcje przewidziane są wykłady z dziedziny filatelistyki, zwiedzanie starożytności Torunia, losowanie znaczków i t. p.

Wszelkich informacyj udziela zainteresowanym: **Adwokat MARJAN NIKLEWSKI Toruń ul. Szczytna 9**

OSTRZEGAMY

przed następującemi nieuczciwemi jednostkami i firmami:

A. Brakler Częstochowa ul. Jasnogórska 55
B. Piotrowski urzędnik poczt. Więcbork
S. Solnik Kalisz
J. Krzyżanowski Łódź Andrzeja 4.
Księgarnia Pocztowa Kraków Poczta Gł.
B. Feldman (d. „Filatelja“) Kraków ul. Lubicz
Księgarnia Naukowa Białystok Kościuszki 1.
H. Kamiński Toruń Szczytna 12.
Księgarnia Pocztowa Tarnów.
A. Bachorek Gdańsk Abegasse 5b.
B. Chwiatkowski Grudziądz Moniuszki 4.
W. Bieńkowski Grudziądz Nadgórna 48a.
E. Reindl Kraków ul. Tomasza 11.
M. D. Futerko Częstochowa Piłsudskiego 11.
A. Schröder Berlin — Pankow.
H. Führmann Iłowo k/Działdowa.
Wł. Nowak Bydgoszcz ul. Sienkiewicza 43.
E. Jegeroff Warszawa Marszałkowska 63.
M. Stencel Gdańsk pl. Heweljusa.
I. Mozdyniewicz Kraków.
W. Strzelbicki Warszawa Śtokrzycka 11/11.
I. Spiegelmann Łódź Narutowicza 9.
I. Wiśniewski Bydgoszcz Miłośna 10.
H. Grünberg Rzeszów Baldachówka 13.
Grünszpan Kielce Rynek 18.

Redaktor odpowiedzialny Jerzy Zadurowicz. Z drukarni Józefa Landesberga w Złoczowie.